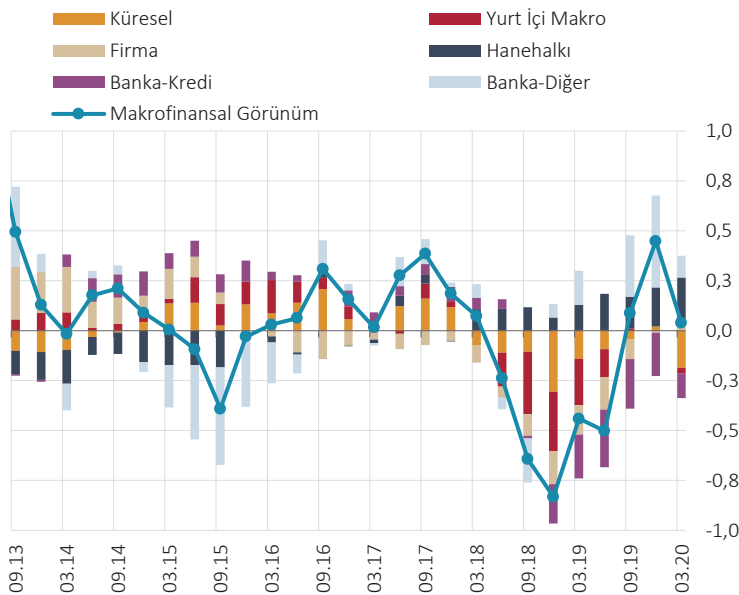

Genel Değerlendirme

Türkiye’de iktisadi faaliyet, beklentilerdeki ve finansal koşullardaki iyileşmenin desteğiyle, 2019 yılı son çeyreğindeki güçlü seyrini 2020 yılı Mart ayı ortasına kadar korumuştur. Öte yandan, 2019 yılı sonlarında Çin’de ortaya çıkan ve 2020 yılı ilk çeyreğinde Türkiye’nin ana ticaret ortağı olduğu Avrupa ülkeleri başta olmak üzere dünyaya hızla yayılan koronavirüs salgını, 2020 yılı Mart ayı ortasından itibaren ülkemizde iktisadi faaliyeti dış ticaret, turizm ve iç talep kanallarıyla sınırlamaya başlamıştır. Salgının iktisadi faaliyet üzerindeki etkileri Nisan ayında derinleşmiştir. İktisadi faaliyetin yavaşlaması ve bazı sektörlerde faaliyetin neredeyse durma noktasına gelmesi, reel sektörün nakit akışları üzerinde baskı kurmuş ve ekonomideki ihtiyati likidite talebini artırmıştır. Çoğu ülkede olduğu gibi, ülkemizde de politika yapıcılar salgının olumsuz yansımalarını sınırlamak amacıyla kapsamlı politika adımları atmıştır (Kutu I.1.I).

2019 yılı ikinci yarısında hızlı iyileşme kaydeden makrofinansal görünüm, 2020 yılı ilk çeyreğinde, özellikle Mart ayında, temelde küresel finansal piyasalarda yaşanan koronavirüs salgını kaynaklı oynaklıklar ve beklentilerdeki bozulma nedeniyle bir miktar olumsuzya dönmüştür. Finansal İstikrar Raporunun alt bölümlerinde yer alan temel göstergeler kullanılarak hesaplanan Makrofinansal Görünüm Endeksi, 2020 yılı ilk çeyreğinde gerilemekle birlikte tarihsel ortalamanın üzerinde kalmıştır (Grafik I.1). 2020 yılı ilk çeyreğinde endekste görülen bu gerilemede, küresel finansal koşulların sıkılaşması ve salgının yansımaları nedeniyle bankaların finansallarındaki kısmi bozulma etkili olmuştur. Bu dönemde, hanehalkı borçluluğundaki düşük seviyenin devam etmesi ile firmaların döviz borçluluğundaki ve döviz açık pozisyonundaki azalma eğilimi endekse yukarı yönlü katkı vermiştir. 2020 yılı başında kredi arz-talep koşullarındaki iyileşme ve iktisadi faaliyetteki güçlü seyrin desteğiyle sorunlu kredilerin azalması sayesinde banka kredi göstergelerinin endekse verdiği negatif katkı düşmüştür. Yurt içi ve yurt dışı piyasalarda yaşanan oynaklıklar ve iktisadi faaliyetteki yavaşlamanın süresine bağlı olarak, önümüzdeki dönemde makrofinansal görünümün bir miktar daha olumsuz yönde etkilenebileceği öngörülmektedir.

Grafik I.1: Makrofinansal Görünüm Endeksi (Standardize Endeks ve Katkılar)

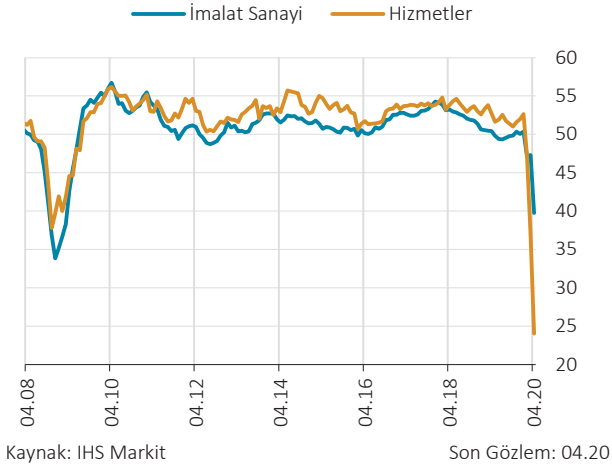

Dipnot: Endekse ilişkin detaylar için bakınız, Kasım 2019 Finansal İstikrar Raporu, Kutu I.1.II.

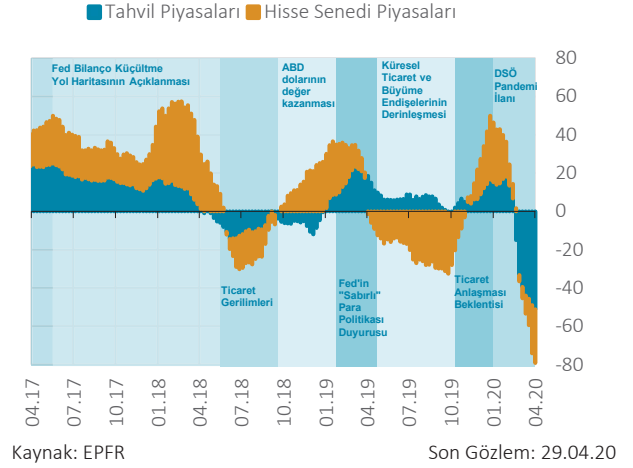
Koronavirüs salgını küresel büyüme görünümünü belirgin ölçüde zayıflatırken, toparlanmaya ilişkin belirsizlikler yüksek seyretmektedir (Grafik I.2). Salgına ilişkin gelişmeler ve belirsizlikler küresel risk iştahının gerilemesine, uluslararası piyasalarda oynaklığın artmasına ve küresel finansal koşulların sıkılaşmasına neden olmuş, bu dönemde gelişmekte olan ülkelerden (GOÜ) yüksek miktarda portföy çıkışları gerçekleşmiştir (Grafik I.3). Küresel büyüme görünümüne ilişkin artan endişeler ile birlikte, gelişmiş ülke ve GOÜ merkez bankaları finansal sistemin etkin işleyişini desteklemek amacıyla faiz

indirimlerine gitmiş ve genişleyici yönde geleneksel olmayan para politikaları uygulamaya başlamıştır. Alınan politika tedbirleri ve bazı ülkelerde salgının yayılma hızında görülen yavaşlama, 2020 yılı Nisan ayından sonra küresel piyasalardaki aşırı oynaklıkların azalmasına katkıda bulunmuştur.

Grafik I.2: Küresel PMI (Endeks)

Grafik I.3: GOÜ'lere Yönelen Haftalık Fon Akımları (13 Haftalık Birikimli, Milyar ABD Doları)

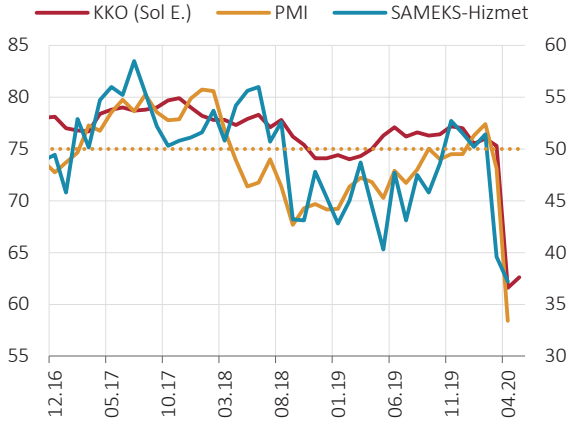
Gelişmiş ülkelerin likidite desteklerinin devam etmesi durumunda önümüzdeki dönemde küresel risk iştahının tekrar normalleşme eğilimine girebileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte, küresel bazda ticari ilişkilerin ve yatırım kararlarının kalıcı olarak olumsuz yönde etkilenmesi halinde, gelişmiş ülkelerde uygulanan genişleyici ekonomi politikalarının GOÜ'ler üzerindeki olumlu etkilerinin sınırlı kalabileceği ve GOÜ'lerde iktisadi faaliyetin daha yavaş toparlanabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, salgının önlenmesine yönelik olarak alınan izolasyon tedbirlerinin süresinin belirsiz olması, küresel iktisadi faaliyette yaşanan zayıflama ve gerek gelişmiş ülkelerde gerek GOÜ'lerde süregelen yüksek borçluluk finansal istikrara yönelik risk oluşturmaktadır.

2008 yılında yaşanan Küresel Finansal Kriz sonrasında küresel ölçekte uygulanan kapsamlı reformlar ile bankacılık sektörünün sermaye ve likidite pozisyonunun güçlendirilmiş olması ve banka dışı finansal aracılık faaliyetlerine yönelik oluşturulan izleme çerçevesi, küresel finansal sistemin salgının etkilerine karşı dayanıklılığını artıran hususlar olarak öne çıkmaktadır. Salgının etkili olduğu süreçte; bir yandan geleneksel olmayan yöntemleri de içeren genişleyici kapsamlı para politikaları, destekleyici maliye politikaları ve düzenleyici çerçevede sağlanan esneklikler ile finansal kuruluşların kredi aracılık faaliyetlerini etkin şekilde sürdürebilmesi temin edilmeye çalışılırken, diğer yandan kriz sonrası reformlarla elde edinilen kazanımların korunarak bu hedefler arasında denge sağlanması kritik bir husustur. Bununla birlikte, salgına ve salgının olumsuz yansımalarına karşı alınacak önlemlerde ülkelerin birbirleriyle işbirliği ve koordinasyon içinde hareket edebilmeleri önem arz etmektedir. Bu çerçevede, G20 liderliğinde ve Finansal İstikrar Kurulu (FSB) eşgüdümünde salgının küresel finansal istikrara ve iktisadi faaliyete etkilerinin analizi için yoğun çalışmalar yürütülmekte ve ülkelerin politika uygulamaları yakından takip edilmektedir.

Ülkemizde iktisadi faaliyet, 2019 yılının son çeyreğinde finansal koşullardaki iyileşme ve kredilerdeki ivmelenmeyle birlikte yurt içi talep kaynaklı olarak güç kazanmıştır. İktisadi faaliyet, koronavirüs salgınının dış ticaret, turizm ve iç talep üzerindeki etkilerine bağlı olarak Mart ayı ortalarından itibaren zayıflamaya başlarken; enflasyon beklentileri, toplam talep koşulları ve emtia fiyatlarındaki gelişmeler enflasyon görünümünü olumlu etkilemektedir (Grafik I.4). Salgın, küresel iktisadi faaliyet, uluslararası ulaşım ve tedarik zincirleri ile ticaret ağlarına olumsuz etkileriyle ülkemizin ihracat ve turizm imkânlarını kısıtlamaktadır. Öte yandan, yurt içi talepteki daralma ithalatı azaltmakta ve ham petrol fiyatlarında son aylarda görülen düşüşlerle birlikte cari

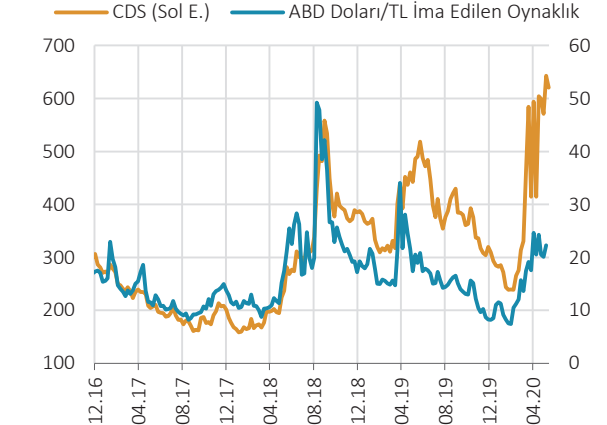
işlemler dengesini desteklemektedir. Koronavirüs salgınının yol açtığı küresel ekonomiye dair belirsizlikler, küresel finansal koşullardaki sıkılaşma ve risk iştahındaki düşüş, diğer GOÜ'lerde olduğu gibi Türkiye'den de portföy çıkışlarına yol açmış, risk priminde ve opsiyonların ima ettiği kur oynaklığında artışlar görülmüştür (Grafik I.5). Koronavirüs salgınının kontrol altına alınması sonrasındaki normalleşme sürecinde, özellikle gelişmiş ülkelerce uygulanan genişleyici para politikaları sonucunda oluşabilecek olumlu küresel likidite koşullarının risk primlerini düşürücü yönde etkileyebileceği, salgın hastalığa bağlı gelişmelerin Türkiye ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerinin sınırlandırılması amacıyla uygulamaya konulan parasal ve mali tedbirlerin ekonominin üretim potansiyelini destekleyerek finansal istikrara ve salgın sonrası toparlanmaya katkı yapacağı değerlendirilmektedir.

Grafik I.4: İktisadi Faaliyete İlişkin Seçilmiş Öncü Göstergeler

Kaynak: TCMB, IHS Markit-ISO, MÜSiAD Son Gözlem: 04.20
Dipnot: KKO: İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%), PMI: İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksini, SAMEKS-Hizmet: Hizmet Sektörü Satınalma Müdürleri Endeksini göstermektedir. PMI ve SAMEKS endekslerinde 50 değeri önceki ayın düzeyini esas almakta olup, endeksin 50'den büyük olması iktisadi faaliyette önceki aya göre artışa, küçük olması düşüşe işaret etmektedir.

Grafik I.5: CDS Primi ve Kur Oynaklığı (5 Yıl Vadeli, Baz Puan, 1 Ay Vadeli)

Kaynak: Bloomberg Son Gözlem: 15.05.20

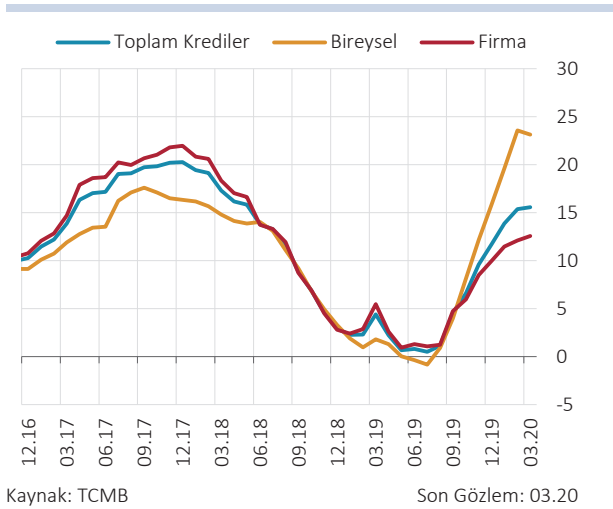
İktisadi faaliyetin 2020 yılı Mart ayı ortasına kadar gücünü koruması, gerileyen kredi faizleri ve destekleyici likidite koşulları kredi büyümesindeki artışta belirleyici olmuştur (Grafik I.6). Bu dönemde, büyüme oranlarındaki artış, bireysel kredilerde firma kredilerine kıyasla daha yüksek gerçekleşirken, kamu bankaları öncülüğündeki kredi genişlemesine özel bankalar da katılmıştır. Tüketim harcamalarındaki güçlü seyir, istihdam piyasasındaki toparlanma ve düşük faiz oranları ihtiyaç kredileri başta olmak üzere bireysel kredi talebini önemli ölçüde artırmıştır. Nitekim bu gelişmelerin büyüme kompozisyonu, cari denge ve enflasyon üzerindeki etkilerini dengelemek amacıyla, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından 7 Mart 2020 tarihinde yapılan zorunlu karşılık (ZK) düzenlemesi ile kredi arzının tüketimden ziyade üretim ve verimlilik odaklı sektörler yönüne yönlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede, selektif sektörler için kullanılan kredilerin teşvikten yararlanma kriterlerindeki rolü artırılmıştır.

Kredilerde 2019 yılının son çeyreğinden itibaren bireysel kredilerle başlayan toparlanma, son dönemde TL cinsi ticari krediler öncülüğünde sürmektedir. 2020 yılı Mart ayı ortasından itibaren firmaların artan işletme sermayesi ihtiyacı ve ihtiyati likidite saikiyle oluşan güçlü ticari kredi talebine karşın; sosyal izolasyon süreci, artan belirsizlikler ve zaruri ihtiyaçlara odaklanan harcamalar, hanehalkının kredi talebini nispeten zayıflatmıştır. TCMB tarafından alınan tedbirlerin yanında, Hazine destekli Kredi Garanti Fonu (KGF) kefaletli kredi paketlerinin de etkisiyle kredi büyümesi, kamu bankaları öncülüğünde, sektörler ve firma ölçekleri bazında yayılarak sürmüştür.

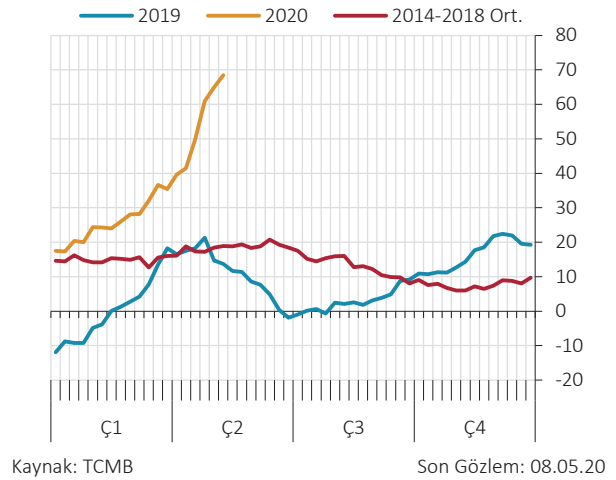
2020 yılı Mart ayının ikinci yarısından itibaren koronavirüs salgını iktisadi faaliyet görünümünü pek çok farklı kanaldan etkilerken, özel sektörün finansmana erişimi üzerinde de baskı oluşturmuştur. Üretim

faaliyeti ve tüketim eğiliminin zayıflaması, küresel ticaret ağları ve tedarik zincirinin hasar görmesi, finansal koşullardaki gevşemenin duraklaması ve risk algılamalarının artması kredi kanalı üzerinde risk oluşturmuştur. Ancak bankacılık sektörünün sağlam likidite ve sermaye yapısına ek olarak kamu otoriteleri tarafından alınan zamanlı önlemler, özel sektörün finansmana erişimini kolaylaştırmıştır. TCMB tarafından atılan kapsamlı likidite adımları ve yapılan faiz indirimleri, salgının finansal koşullara olumsuz etkilerini sınırlamış, borçlanma maliyetleri gerilemiştir. Nitekim, yüksek frekanslı göstergeler, 2020 yılı Mart ayından itibaren alınan önlemlerin kredi kanalını desteklediğini ve firmaların nakit ihtiyacı artışı ile ihtiyati likidite talebi kaynaklı kredi büyümesinin hızlandığını göstermektedir (Grafik I.7). Dönemsel olarak hızlanan kredi artışının, ekonomideki nakit akışının olağan seyrine dönmeye başlaması ile birlikte önümüzdeki dönemde normalleşmesi öngörülmektedir.

Grafik I.6: Yıllık Kredi Büyümesi (KEA, %)

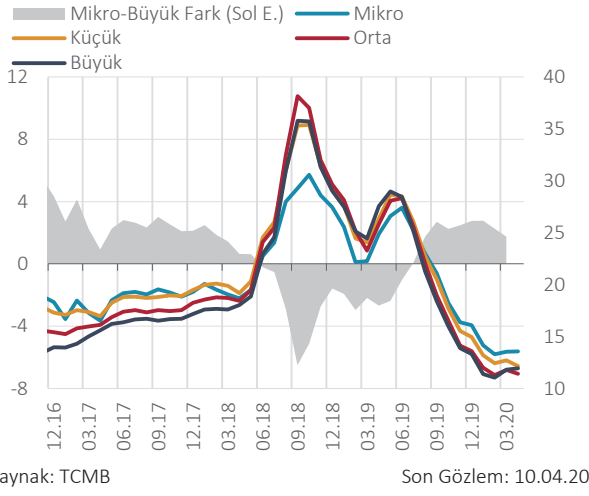
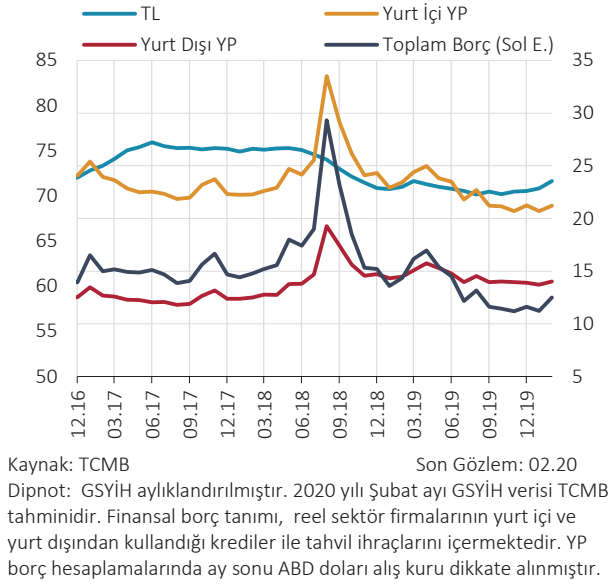

Grafik I.7: Haftalık Toplam Kredi Büyümesi Gelişmeleri (13 HHO, KEA, Yıllıklandırılmış %)

TL ticari kredi faiz oranlarındaki düşük seyir, firma ölçeklerinde genele yayılan ticari kredi büyümesini desteklemektedir (Grafik I.8). TL kredi faizlerindeki düşüş eğilimi mevcut Rapor döneminde devam ederken, küresel risk iştahındaki bozulmayla birlikte ortalama faizler 2020 yılı Mart ayında sınırlı miktarda yükselmiştir. Yüksek frekanslı güncel verilere göre, TCMB faiz indirimleri ve likidite destekleri ile Hazine destekli KGF kefaletli kredi hacminin artması sonucu TL kredi faizlerinde son dönemde bir miktar düşüş görülmüştür.

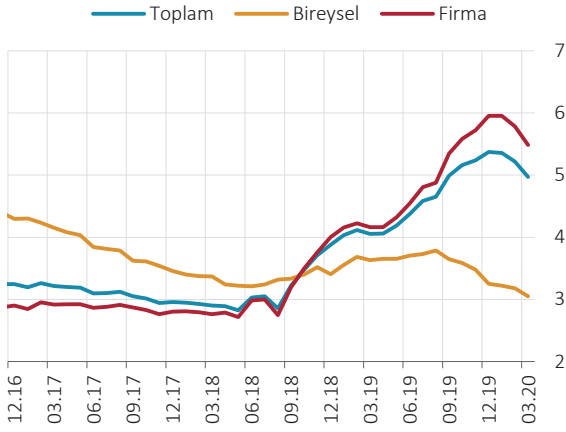
Reel sektörün toplam finansal borçluluk oranında 2019 yılı ikinci çeyreğinde başlayan gerileme, mevcut Rapor döneminde de devam etmiş, toplam finansal borçlarının Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'ya (GSYİH) oranı 2020 yılı Şubat ayı itibarıyla yüzde 59 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik I.9). Mevcut Rapor döneminde, iktisadi faaliyetlerdeki canlanma ve reel sektör firmalarının yabancı para (YP) borçlanmasında süregelen azalma sonucu firmaların toplam YP borçlarının GSYİH'ye oranındaki düşüş eğilimi devam etmiş ve 2015 yılı ilk çeyrek seviyelerine yakınsamıştır. Bu dönemde TL cinsi borçların GSYİH'ye oranı ise, kredi talebindeki artışın etkileriyle 2020 yılı Şubat ayı itibarıyla bir miktar yükselmiştir. TCMB'nin, 2019 yılı üçüncü çeyreğinde başlayan politika faiz oranı indirimlerinin yanı sıra, kredi mekanizmasının işlerliğinin ve iktisadi faaliyetlerdeki toparlanmanın desteklenmesi amacıyla uygulanmaya başlanan kredi büyümesi ile ilişkilendirilmiş ZK politikaları da TL firma kredilerindeki canlanmaya katkı vermiştir. Koronavirüs salgını sonucu yavaşlayan iktisadi faaliyetin desteklenmesi ve kredi piyasasının işlerliğini korumak amacıyla uygulanan parasal ve mali tedbirlerin, başta mal ve hizmet ihracatçısı küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) olmak üzere genele yaygın olarak reel kesim firmalarının kredi ve nakit akışlarındaki olumsuz etkileri azaltacağı değerlendirilmektedir.

Grafik I.8: KOBİ ve Büyük Firmaların Ortalama TL Faiz Oranları (4 HHO, %, % Fark)**Grafik I.9: Reel Sektör Finansal Borçlarının GSYİH'ye Oranı (%)**

Mevcut Rapor döneminde, hanehalkı finansal varlıkları yükümlülüklerinden hızlı büyümeye devam etmiştir. Bu kapsamda hanehalkı finansal kaldıraç oranı düşüşünü sürdürerek yüzde 37 seviyesinin altına inmiştir. Türkiye'de hanehalkı borcunun GSYİH'ye oranı yüzde 14 civarında olup, GOÜ ortalamasının oldukça altında seyretmeye devam etmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemde, sosyal izolasyon ve ekonomik kapanma tedbirleri nedeniyle zaruri olmayan harcamaların ertelenmesi sonucu, bir süre daha temelde mevduat artışı kanalıyla hanehalkı varlıklarının yükümlülüklerden daha hızlı büyümeye devam etmesi beklenmektedir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) mali bünye değerlendirme çalışmaları sonucunda aldığı, 2019 yıl sonuna kadar yaklaşık 46 milyar TL'lik tahsili gecikmiş alacak (TGA) bakiyesinin takip hesaplarına geçirilmesi kararıyla birlikte bankacılık sektörünün TGA oranı yıl sonunda yüzde 5,4 seviyesine yükselmiştir. 2020 yılı başında, gelir ve istihdam imkânlarının genişlemesiyle iktisadi birimlerin ödeme güçlerinin artması, tahsilatların iyileşmesi, kredi hacminin yükselmesi ve destekleyici finansal koşullar sonucunda TGA oranı 2020 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 5'e kadar gerilemiştir (Grafik I.10 ve Grafik I.11). Aktif kalitesindeki iyileşmeler gerek firma gerekse bireysel kredi kalemlerinde gözlenmiştir. Koronavirüs salgınıyla beraber hanehalkı ve firma gelirleri üzerinde oluşan aşağı yönlü risklerin aktif kalitesi görünümünde bozulmalara yol açmaması için zamanlı ve kapsamlı önlemler alınmıştır. Hâlihazırda bankaların donuk alacaklarına ilişkin 90 gün olan asgari gecikme süresi 31 Aralık 2020 tarihine kadar geçerli olmak üzere 180 güne çıkarılmış, gecikme süresi 180 güne kadar olan kredilerin birinci ve ikinci grupta izlenmesine imkân tanınmıştır. Bu nedenle, salgın sonucunda finansal piyasalarda yaşanan oynaklıkların ve iktisadi faaliyetlerdeki zayıflamanın aktif kalitesinde yaratabileceği olumsuz etkiler gecikmeli olarak gözlemlenebilecektir. Ancak, alınan parasal ve mali önlemler sonucunda kredi piyasasının etkin çalışmaya devam edeceği ve faiz oranlarındaki gerilemenin aktif kalitesindeki olası bozulmayı azaltacağı değerlendirilmektedir. Süregelen kredi büyümesi ve son dönemde atılan adımlarla desteklenen aktif kalitesi görünümünün, küresel gelişmeler ve yurt içi iktisadi faaliyetin seyrine göre şekillenmesi beklenmektedir.

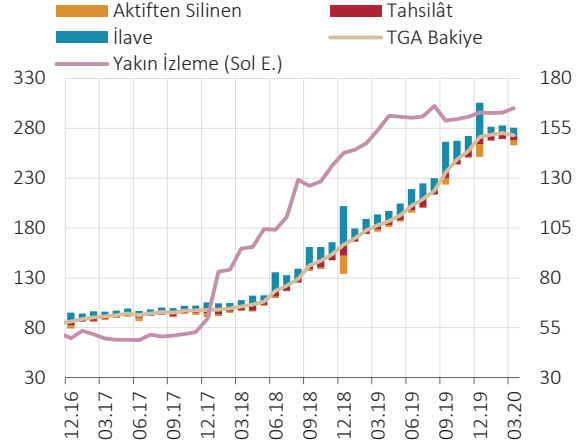
Grafik I.10: TGA Oranları (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.20

Grafik I.11: TGA Bakiyesi ve Bileşenleri (Milyar TL)

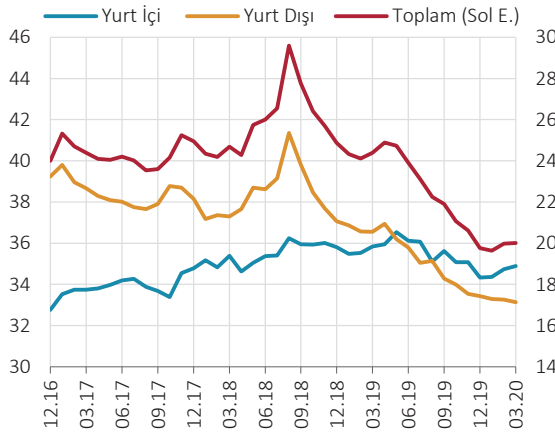

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.20

Likidite şoklarına karşı güçlü ve sağlıklı yapısını koruyan bankacılık sektöründe, mevcut Rapor döneminde özellikle TL mevduatta gözlenen ivmelenme ile artış gösteren çekirdek fonlamanın payı öne çıkmaktadır. 2020 yılı başından itibaren sektörün repo ve TL cinsi ihraç tutarları artmıştır. Yurt dışından temin edilen fonların mevcut Rapor döneminde bir miktar gerilemesi sonucu yurt dışı tarafta da mevduatın payı artmış ve mevduat dışı kaynakların yabancı kaynaklara oranında düşüş gözlenmiştir. TL fonlama maliyetlerindeki gerileme de, sektörün yurt içinden sağladığı fonlamanın payının artmasında etkili olmuştur. Bu durum, yurt içi piyasaların derinleşmesine ve sektörün yurt dışı oynaklıklara karşı duyarlılığının sınırlandırılmasına katkı sağlamaktadır. Bu gelişmeler sonucunda, bankaların fonlama kompozisyonunda çekirdek dışı yükümlülüklerin toplam kaynaklar içerisindeki payı azalarak yüzde 36 seviyesine gerilemiştir (Grafik I.12). Büyük ölçüde bankalara borçlar, tahvil ihraçları ve repo işlemlerinden oluşan mevduat dışı kaynakların kullanımındaki gerileme, sektörün fonlama yapısını ve finansal istikrarı destekleyici niteliktedir.

Grafik I.12: Mevduat Dışı Kaynakların Yabancı Kaynaklara Oranı (%)

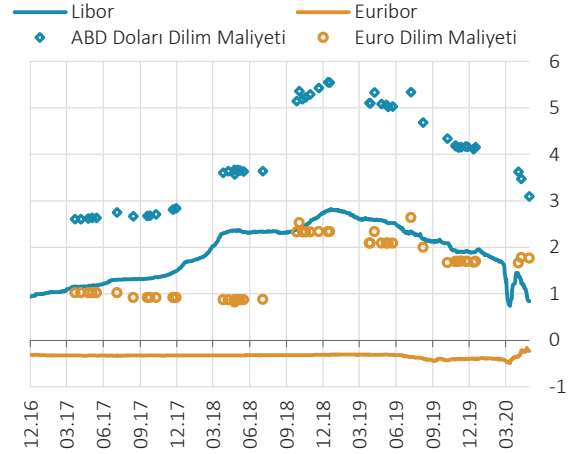

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.20

Dipnot: Yabancı kaynaklar, özkaynak dışındaki yükümlülükleri temsil etmektedir.

Grafik I.13: 367 Gün Vadeli Sendikasyon Kredilerinin Maliyet Gelişimi (İşlem Bazlı, %)

Kaynak: TCMB, MKK

Son Gözlem: 29.04.20

Dipnot: Büyük ölçekli 10 banka için hesaplanmıştır.

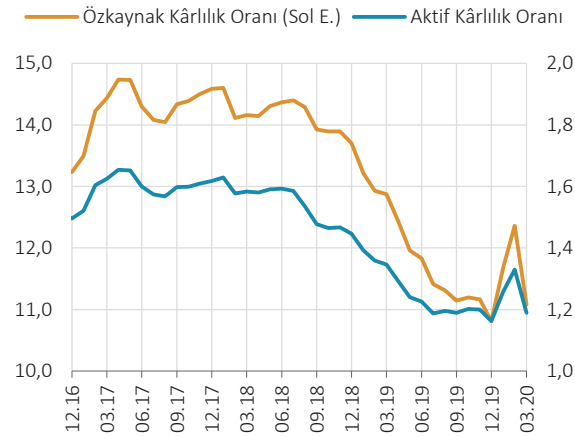
Kredi ve mevduat artışlarının TL ağırlıklı olması, bankacılık sektörünün dış kaynak kullanımını azaltmaktadır. Mevcut Rapor döneminde YP cinsi kredi talebindeki zayıf seyrin devam etmesi ve YP mevduat faizlerinin tarihi düşük seviyelerde olması, bankaların yurt dışı kaynak ihtiyacını sınırlayıcı başlıca etmenler olmuştur. TL cinsi kredi büyümesinde gözlenen ivmelenme ve politika faiz indirimlerini takiben fonlama maliyetlerindeki düşüş ile para birimi cinsinden gözlenen maliyet farklılaşması bankaları yurt dışından ziyade yurt içi kaynaklara yönlendirmiştir. Bu dönemde vadesi dolan sendikasyon kredileri

yaklaşık yüzde 80 oranında yenilenmiştir. Maliyetlerde ise risk priminde gözlenen artışa karşın Londra Bankalararası Faiz Oranı (Libor) kaynaklı gerileme gözlenmiş, toplam borçlanma maliyeti düşmüştür (Grafik I.13).

Bankacılık sektörü kârlılık göstergelerinde, 2020 yılı ilk iki ayında, güçlü TL kredi büyümesi, pozitif durasyon farkı ve olumlu aktif kalitesi gelişmeleri sonucunda iyileşme gözlenmiştir. Diğer taraftan, 2020 yılının Mart ayında koronavirüs salgınının etkilerinin görülmesiyle bankaların ihtiyatlı davranarak kredi karşılıklarını artırmalarının etkisiyle özkaynak ve aktif kârlılık oranları (AKO) 2019 yıl sonu seviyesine gerilemiştir (Grafik I.14). Sermaye yeterlilik rasyosunda (SYR) önceki Rapor dönemindeki kredi büyümesinin ılımlı düzeylerde olması ve bankaların özkaynak yapılarını güçlendirmesi nedeniyle 2019 yıl sonuna kadar artış kaydedilmiştir. 2020 yılının ilk iki ayında ise genele yayılan kredi büyümesi ile birlikte risk ağırlıklı varlıklarda görülen artış sonucunda sektör SYR'sinde bir miktar düşüş gözlenmiştir (Grafik I.15). BDDK'nın SYR hesaplamasına ilişkin 23 Mart 2020 ve 16 Nisan 2020 tarihli düzenlemeleri, koronavirüs salgınının iktisadi faaliyet üzerinde etkili olacağı süreçte ve sonrasında gözlenecek toparlanma döneminde SYR'de oluşabilecek dalgalanmaları azaltacaktır. Ayrıca, üç kamu mevduat bankasının çekirdek sermayelerinin Türkiye Varlık Fonu (TVF) tarafından toplam 21 milyar TL aktarılması sektörün SYR görünümünü desteklemektedir. Diğer yandan, salgının etkilerinin yılın ikinci yarısına uzaması, varlık kalitesi, banka kârlılıkları ve sermaye yeterliliği üzerinde aşağı yönlü risk oluşturabilecektir.

Grafik I.14: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı Gelişimi (%)

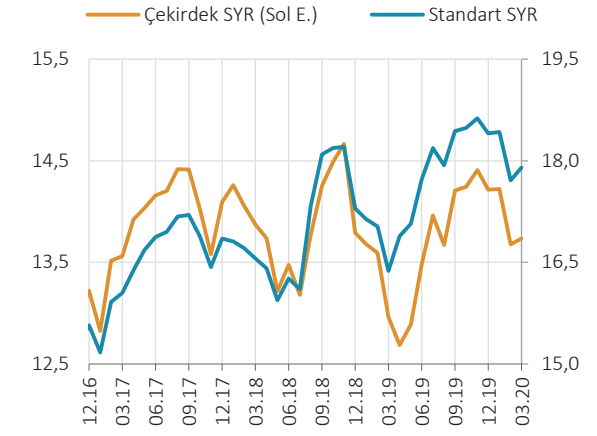

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.20

Dipnot: Kârlılık oranları bir yıllık birikimli kârın paydada yer alan büyüklüğün bir yıllık ortalamasına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

Grafik I.15: Standart ve Çekirdek SYR Gelişimi (%)

Kaynak: TCMB

Son Gözlem: 03.20

Özetle, mevcut Rapor döneminde, koronavirüs salgınının gerektirdiği izolasyon tedbirleri ve finansal piyasalardaki oynaklıklar nedeniyle yurt içi iktisadi faaliyetlerdeki güçlü seyir duraklayarak yerini ikinci çeyrekte belirgin bir yavaşlamaya bırakmıştır. Yakın dönemde uygulamaya konulan parasal ve mali tedbirler, finansal olmayan kesimin döviz pozisyon açığındaki ve borçluluğundaki azalma, yurt içi fonların ve çekirdek yükümlülüklerin banka finansmanındaki payının artması salgının yansımalarını sınırlamakta ve yurt dışı oynaklıklara karşı duyarlılığı azaltarak finansal istikrara olumlu katkı sağlamaktadır. Finansal kesimin aktif kalitesindeki iyileşme eğilimi, salgın kaynaklı nedenlerle bir süre olumsuz etkilenebilecektir. Öte yandan, BDDK düzenlemesiyle kredilerin yakın izleme ve TGA olarak sınıflandırılma sürelerinin geçici olarak uzatılması söz konusu etkilerin aktif kalitesine gecikmeli yansımalarına neden olabilecektir. Ayrıca, faiz oranlarındaki gerilemenin yanı sıra, kredi müşterilerinin borçlarının ertelenmesine ve uygun koşullarda yeni kredi kullanılabilmesine olanak sağlayan, istihdam ve üretim odaklı kredi destek politikalarıyla salgın sonucu oluşabilecek aktif kalitesi kaynaklı risklerin sınırlı kalabileceği öngörülmektedir. Hanehalkı borçluluk oranı, gelişmekte olan ülkeler ortalamasının altındaki seyrini sürdürmekte, reel

sektörün YP borçluluk oranındaki ve YP açık pozisyonundaki gerileme devam etmektedir. Uygun finansman maliyetlerinin, sunulan teşviklerin ve alınan politika önlemlerinin önümüzdeki dönemde kredi büyümesini desteklemeye devam edeceği değerlendirilmektedir. Ancak, mevcut konjonktürde bireylerin ve şirketlerin borçluluğu geçici olarak artabilecek olup, bu durumun salgın yayılım hızı azaldıkça kademeli olarak düzelmesi beklenmektedir. Bankaların güçlü sermaye yapısı ve likidite tamponları sektörün risklere karşı dayanıklılığını desteklemektedir. Salgınin yayılım hızında tekrar görülebilecek bir ivmelenmenin yanı sıra, küresel ticaretin, tedarik zincirlerinin, tüketim alışkanlıklarının ve yatırım kararlarının kalıcı olarak olumsuz etkilenmesi ile jeopolitik gelişmeler önümüzdeki döneme dair öne çıkan risk faktörleridir.

Kutu I.1.1

Finansal Piyasaların Etkin İşleyişine Yönelik Atılan Adımlar

Mevcut Rapor döneminde, finansal istikrarı desteklemek ve piyasaların etkin işleyişine katkıda bulunmak amacıyla çok sayıda tedbir ve düzenleme uygulamaya konulmuştur (Tablo I.1.1.1). Son dönemde koronavirüs salgınına ilişkin gelişmelerin küresel büyüme görünümünü zayıflatması, tedarik zincirleri ve ticaret kanalları üzerindeki sert etkileri, birçok gelişmiş ve GOÜ merkez bankalarının genişleyici yönde koordineli adımlar atmasında etkili olmuştur. Virüs salgınına dair gelişmelerin üretim, ticaret, turizm ve sermaye akımı kanallarından Türkiye ekonomisi üzerindeki olası olumsuz etkilerinin sınırlandırılması için öncelikli olarak finansal piyasaların, kredi kanalının ve firmaların nakit akışının sağlıklı işleyişinin sürdürülmesi büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede koronavirüs salgını kaynaklı gelişmelerin finansal sektör üzerindeki olası etkileri de göz önünde bulundurularak çeşitli adımlar atılmıştır. Bu kapsamda 2020 yılı Mart ayında TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) kararı planlanan tarihten önce toplanılarak alınmış, 17 Mart, 31 Mart ile 17 Nisan 2020 tarihlerinde salgının ekonomik ve finansal etkilerine karşı bir dizi tedbir ve düzenleme kademeli olarak hayata geçirilerek salgının finansal piyasalar üzerinden iktisadi faaliyete olası olumsuz etkileri en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Tablo I.1.1.1 Finansal Piyasalara Yönelik Başlıca Tedbir ve Düzenlemeler

TCMB Tarafından Faiz Oranlarına ve Likidite Yönetimine İlişkin Atılan Adımlar	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
12 Aralık 2019	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 14'ten yüzde 12'ye indirilmiştir.
16 Ocak 2020	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 12'den yüzde 11,25'e indirilmiştir.
19 Şubat 2020	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 11,25'ten yüzde 10,75'e indirilmiştir.
25 Şubat 2020	Döviz Karşılığı TL Swap ihaleleri için belirlenen toplam swap pozisyonunun kullanılmayan kısmının, bankaların TL Karşılığı Swap Piyasası (Kotasyon Swap) işlem limitlerine aktarılabilmesi ve aktarılacak tutarın banka bazında belirlenmiş olan Döviz Piyasaları işlem limitleri oranınca dağıtılması kararlaştırılmıştır.
17 Mart 2020	Para Politikası Kurulu (PPK), 19 Mart 2020 tarihi için planlanan toplantısını öne çekerek, koronavirüsün olası ekonomik ve finansal etkilerini değerlendirmek üzere 17 Mart 2020 tarihinde toplanmış, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 10,75'ten yüzde 9,75'e indirilmiştir.
17 Mart 2020	Koronavirüs salgınının olası ekonomik etkilerine karşı alınan tedbirler kapsamında; - Piyasa Yapıcılığı sisteminin desteklenmesi amacıyla Piyasa Yapıcı (PY) bankalara Açık Piyasa İşlemleri (API) çerçevesinde tanınan likidite imkânına ilişkin limitlerin artırılmasına, - 1, 3 ve 6 ay vadeli olarak geleneksel yöntemle gerçekleştirilen ABD doları karşılığı swap ihalelerinin euro ve altın karşılığı da düzenlenebilmesine karar verilmiştir.
17 Mart 2020	Koronavirüs salgınının olası ekonomik ve finansal etkilerine karşı, reel sektöre kredi akışının kesintisiz devamını teminen bankalara hedefli ilave likidite imkânları tanınmış, bu kapsamda alabilecekleri azami fon tutarı, reel sektöre sağladıkları ve sağlayacakları kredi tutarları ile ilişkilendirilmiştir. Bu imkânlar çerçevesinde; - 91 gün vadeye kadar TCMB politika faiz oranı olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının 150 baz puan (bp) altında faiz oranı üzerinden miktar ihalesi yöntemiyle TL likidite sağlanması, bir bölümünün talep halinde Bankalararası Para Piyasasında depo işlemi olarak da sonuçlandırılabilmesi, - Miktar ihalesi yöntemiyle 1 yıl vadeli döviz karşılığı TL swap ihaleleri yoluyla bir hafta vadeli repo ihale faiz oranının 100 bp altında faiz oranı üzerinden, ABD doları, euro veya altın karşılığı TL likidite sağlanabilmesi, - Söz konusu imkânlar ile sağlanabilecek toplam fon tutarının, sistemin fonlama ihtiyacının yaklaşık yüzde 25'i ile sınırlı kalması kararlaştırılmıştır.
31 Mart 2020	Koronavirüs salgınının ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin sınırlandırılması, piyasa derinliğinin artırılması ve bankaların likidite yönetiminde esneklik sağlanarak aktarım mekanizmasının etkinliğinin desteklenmesi amaçlarıyla;

	<ul style="list-style-type: none"> - 2020 yılı Para ve Kur Politikası metninde belirlenmiş limitler çerçevesinde APİ portföyü doğrudan alım işlemleri önden yüklemeli olarak gerçekleştirilebileceği ve gerektiğinde söz konusu limitler piyasa koşullarına göre güncellenebileceği belirtilmiştir, - Geçici bir süreliğine, PY bankalara İşsizlik Sigortası Fonundan satın aldıkları Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) TCMB tarafından belirlenen koşullar ve tutarlar dâhilinde, APİ portföyü için belirlenmiş limitlerin dışında değerlendirilmek suretiyle, TCMB'ye satma veya PY sistemi kapsamında APİ çerçevesinde tanınan likidite imkânını belirli oranlar dâhilinde artırma olanakları sağlanmış, - TCMB bünyesinde gerçekleştirilen TL ve döviz işlemleri çerçevesinde, Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler, Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler (VDMK) ve İpotek Teminatlı Menkul Kıymetler (İTMK) teminat havuzuna dâhil edilmiş, - 17 Mart 2020 tarihinde yürürlüğe konulan hedefli ilave likidite imkânı kapsamında 6 ay vadeli döviz karşılığı TL swap ihaleleri düzenlenmesine ve bu ihalelerle ilgili bankalara TCMB politika faiz oranının 125 bp altında faiz oranı üzerinden ABD doları, euro veya altın karşılığı TL likidite sağlanmasına karar verilmiş, - Hedefli likidite imkânında uygulanan banka bazında limitler artırılmıştır.
3 Nisan 2020	Döviz Karşılığı TL Swap ihaleleri yoluyla oluşturulacak TCMB toplam swap pozisyonu miktarı Döviz ve Efektif Piyasaları işlem limitlerinin yüzde 20'sinden yüzde 30'una yükseltilmiştir.
17 Nisan 2020	Koronavirüsün olası ekonomik etkilerine karşı alınan tedbirler kapsamında; <ul style="list-style-type: none"> - APİ portföyü nominal büyüklüğünün TCMB analitik bilanço aktif toplamına oranı azami yüzde 10 olarak güncellenmiş, - PY bankalara tanınan TCMB'ye doğrudan DİBS satım imkânına ilişkin limitlerin, repo işlem limitlerinden bağımsız olarak uygulanmasına, bu bankalara repo işlem limitlerine eşit büyüklükte DİBS satım limiti tanımlanmasına ve söz konusu alımların da APİ portföyü için belirlenen azami yüzde 10'luk toplam limit dâhilinde miktar ihalesi yoluyla gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.
21 Nisan 2020	Döviz Karşılığı TL Swap Piyasasında kotasyon yoluyla gerçekleştirilen vadesi gelmemiş toplam swap satış (TCMB tarafından spotta döviz alınması, vadede döviz satılması) işlem miktarı Döviz ve Efektif Piyasaları işlem limitlerinin yüzde 20'sinden yüzde 30'una yükseltilmiştir.
22 Nisan 2020	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 9,75'ten yüzde 8,75'e indirilmiştir.
29 Nisan 2020	TCMB bünyesinde gerçekleştirilen TL ve döviz işlemleri çerçevesinde teminata kabul edilmekte olan teminat döviz depoları kapsamında banka bazlı EUR ve USD bazlı ayrı limitler birleştirilerek bankaların tek bir global limiti olması ve bu limit dahilinde EUR veya USD olarak istedikleri para biriminde limitlerini kullanma esnekliği getirilmiştir
4 Mayıs 2020	Döviz Karşılığı TL Swap ihaleleri yoluyla gerçekleştirilen vadesi gelmemiş toplam TCMB swap pozisyonu miktarı Döviz ve Efektif Piyasaları işlem limitlerinin yüzde 30'undan yüzde 40'ına yükseltilmiştir.
20 Mayıs 2020	TCMB ve Katar Merkez Bankası arasında 17 Ağustos 2018 tarihinde imzalanan ikili para takası (swap) anlaşması tadil edilerek, swap anlaşmasının tutarı 5 milyar ABD doları karşılığı TL ve Katar riyalinden 15 milyar ABD doları karşılığı TL ve Katar riyaline yükseltilmiştir.
21 Mayıs 2020	Politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı yüzde 8,75'ten yüzde 8,25'e indirilmiştir.
27 Mayıs 2020	Döviz Karşılığı TL Swap ihaleleri yoluyla gerçekleştirilen vadesi gelmemiş toplam TCMB swap pozisyonu miktarı Döviz ve Efektif Piyasaları işlem limitlerinin yüzde 50'sine yükseltilmiştir
Zorunlu Karşılıklar (ZK)¹	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
29 Kasım 2019	Kredi arzının tüketimden ziyade üretim odaklı sektörlerle yönlendirilmesini teşvik etmek ve finansal istikrarı desteklemek amacıyla, TL ZK oranları ve ZK'lara ödenecek faiz/nema oranları reel nakdi kredi stok değerlerinin son 3 ay ortalaması dikkate alınarak hesaplanan reel kredi büyümesi ile ilişkilendirilmiştir. Buna göre yıllık reel kredi büyüme oranı yüzde 15'in üzerinde olan bankalar; 2 yıl ve daha uzun vadeli ticari krediler ile 5 yıl ve daha uzun vadeli konut kredileri reel değişimlerinin tamamı büyüme oranı formülünün pay kısmından düşülerek hesaplanan uyarlanmış reel kredi büyüme oranının yüzde 15'in altında olması ve yıllık reel kredi büyüme oranı yüzde 15'in altında olan bankalar; 5 yıl ve daha uzun vadeli konut kredileri dışında kalan bireysel kredi reel değişiminin yüzde 50'si büyüme oranı formülünün pay kısmından düşülerek hesaplanan uyarlanmış reel kredi büyüme oranının yüzde 5'in üzerinde olması durumunda ZK teşviklerinden faydalanabilmişlerdir.
27 Aralık 2019	YP mevduat/katılım fonlarına uygulanan ZK oranlarının tüm vade dilimlerinde 200 bp artırılmasına, TL reel kredi büyüme koşullarını sağlayan bankalarda söz konusu oranların 200 bp daha düşük uygulanmasına karar verilmiştir.

¹ Yürürlük tarihi ZK yükümlülük hesaplama tarihleri itibarıyla olup, düzenlemelerin likidite etkisi 14 gün sonra başlayan tesis döneminde görülmektedir.

10 Ocak 2020	ABD doları cinsinden mevduat/katılım fonu yükümlülükleri için ABD doları cinsinden tutulan ZK tutarına yıllık binde 25; ABD doları dışındaki mevduat/katılım fonu yükümlülükleri için ABD doları ve euro döviz cinslerinden tutulan ZK tutarına yıllık on binde 25 oranında komisyon uygulanması kararlaştırılmıştır.
10 Ocak 2020	Rezerv opsiyonu mekanizması (ROM) kapsamında; TL ZK'ların standart altın cinsinden tesis edilebilmesi imkânı azami oranının yüzde 30'dan yüzde 20'ye indirilmesine ve TL ZK'ların kaynağı yurt içi yerleşiklerden toplanan işlenmiş veya hurda altın olan standart altın cinsinden tesis edilebilmesi imkânı azami oranının yüzde 10'dan yüzde 15'e yükseltilmesine karar verilmiştir.
6 Mart 2020	Tüketici kredilerindeki belirgin artışın, büyüme kompozisyonu, enflasyon ve dış denge üzerinde yaratabileceği etkiler ile YP nakdi kredilerin erken kapatılması veya vadesinden önce yapılandırılması amacıyla kullanılan TL kredilerin kredi büyümesinde yol açtığı artış dikkate alınarak yıllık reel kredi büyüme oranına dayalı ZK uygulamasında güncelleme yapılmıştır. Söz konusu oranı yüzde 15'in üzerinde olan bankaların; selektif sektörlerde kullanılan 2 yıldan uzun vadeli krediler ile 5 yıl ve daha uzun vadeli konut kredileri reel değişimlerinin tamamı büyüme oranı formülünün pay kısmından düşülerek hesaplanan uyarlanmış reel kredi büyüme oranının yüzde 15'in altında olması durumunda ZK teşviklerinden yararlanması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, yıllık reel kredi büyüme oranı yüzde 15'in altında olan bankaların; 5 yıl ve daha uzun vadeli konut kredileri dışında kalan bireysel kredi reel değişiminin yüzde 75'i ve YP nakdi kredilerin erken kapatılması veya vadesinden önce yapılandırılması amacıyla 9 Mart 2020 tarihinden itibaren kullanılan TL kredilerin tamamı büyüme oranı formülünün pay kısmından düşülerek hesaplanan uyarlanmış reel kredi büyüme oranının yüzde 5'in üzerinde olması durumunda ZK teşviklerinden yararlanması kararlaştırılmıştır.
6 Mart 2020	Koronavirüs salgınının olası etkilerine karşı alınan tedbirler kapsamında, ZK uygulamasında reel kredi büyüme koşullarını sağlayan bankalar için YP ZK oranları tüm yükümlülük türlerinde ve tüm vade dilimlerinde 500 bp indirilmiştir.
20 Mart 2020	TL cinsinden tesis edilen ZK'lara uygulanacak faiz/nema oranı yıllık reel kredi büyümesi koşullarını sağlayan bankalar için yüzde 10'dan yüzde 8'e indirilmiş, koşulları sağlamayan bankalar için yüzde 0 olan oranda değişiklik yapılmamıştır.
İhracat ve Döviz Kazandırıcı Hizmetler Reeskont Kredileri	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
17 Mart 2020	Koronavirüs salgınında artan küresel ekonomik belirsizlikler ile uluslararası ticarete yaşanan güçlüklerin reel sektör firmaları üzerindeki olası etkilerinin hafifletilmesi amacıyla; - 18 Mart-30 Haziran 2020 tarihleri arasında vadesi gelecek ihracat ve döviz kazandırıcı hizmetler reeskont kredisi (reeskont kredisi) geri ödemelerine 90 güne kadar vade uzatım imkânı tanınmış, - Hâlihazırda kredi taahhüdü açık olan veya 18 Mart-30 Haziran 2020 tarihleri arasında kullanılacak reeskont kredilerine 12 ay ek taahhüt kapama süresi verilerek taahhüt kapatma süresi 24 aydan 36 aya çıkarılmış, - Mevcut reeskont kredisi azami vadeleri, 20 Mart 2020 tarihinden itibaren kısa vadeli kullanımlar için 120 günden 240 güne, daha uzun vadeli kullanımlar için ise 720 güne çıkarılmıştır.
31 Mart 2020	Koronavirüs salgınında, mal ve hizmet ihracatçısı firmaların finansmana erişimlerini kolaylaştırmak ve bu firmaların istihdam kapasitelerini desteklemek amacıyla YP reeskont kredisi kullanabilen firmalar, yurt dışına yönelik müteahhütlik hizmeti sunan firmalar ve uluslararası fuarlara katılım sağlayan firmalara yönelik TL cinsi reeskont kredisi kullanılmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda; - Krediler için 20 milyar TL'si Türk Eximbank, 30 milyar TL'si kamu bankaları, 10 milyar TL'si ise diğer bankalara olmak üzere toplam 60 milyar TL'lik limit tahsis edilmesine, - Firma bazlı azami limit tutarının KOBİ'ler için 25 milyon TL ve diğer firmalar için 50 milyon TL olmasına, - Eximbank dışındaki bankalar aracılığıyla kullanılacak kredilerin asgari yüzde 70'inin KOBİ'lere tahsis edilmesine, - Kredi faizlerinin TCMB politika faiz oranının 150 bp altında ve aracı banka komisyon oranlarının da azami 150 bp olmasına, - Kredilerin ihracat veya döviz kazandırıcı hizmet taahhüdü ile 2020 yılı Mart ayı sonundaki istihdam düzeyinin kredi vadesi süresince muhafaza edilmesi koşulu karşılığında azami 360 gün vadeli olarak kullanılmasına karar verilmiştir.
4 Mayıs 2020	31 Mart 2020 tarihindeki düzenlemede yer alan, TL cinsi reeskont kredilerinde 2020 yılı Mart ayı sonundaki istihdam düzeyinin vade sonuna kadar korunmasına yönelik istihdam koşulunda değişikliğe gidilmiş ve istihdam koşulu, kredi vadesi süresince Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarının sonu ile kredi vadesinin bulunduğu ayın sonundaki çalışan sayısının ortalamasının 2020 yılı Mart ayı sonundaki istihdam düzeyinin altına düşmemesi şeklinde düzenlenmiştir.

Mevduat / Katılım Fonları, Kredi Kartları ve Ödeme Sistemleri	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
28 Aralık 2019	TCMB tarafından, TL cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,40; aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 1,70; YP cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,12; aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 1,42 olarak belirlenmiştir.
1 Mart 2020	TCMB tarafından yapılan 10 Şubat 2020 tarihli basın duyurusuyla, bankalarca ticari müşterilere sunulan ürün ve hizmetler karşılığında alınabilecek ücretler "Ticari Krediler", "Dış Ticaret", "Nakit Yönetimi" ve "Ödeme Sistemleri" kategorileri altında toplam 51 kalem ile sınırlandırılmıştır. Bazı ücret kalemlerine niceliksel veya niteliksel sınırlamalar konulmuş olup, şeffaflığın sağlanması amacıyla bankalara bilgilendirme yükümlülükleri getirilmiştir.
1 Mart 2020	BDDK tarafından, 10 Şubat 2020 tarihli ve 31035 sayılı Resmî Gazete'de bireysel müşterilerden alınabilecek ücretleri düzenleyen "Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik"te ücretlere ve azami sınırlara ilişkin değişiklik yapılmıştır. Bu kapsamda EFT, nakit avans ve kart yenileme işlemlerinden alınabilecek azami ücret tutarları sınırlandırılmış, Yönetmelikte düzenlenen azami sınırlar yıllık artış oranı Türkiye İstatistik Kurumunca (TÜİK) açıklanan bir önceki yıl sonu yıllık tüketici fiyat endeksi (TÜFE) artış oranı olarak belirlenmiştir.
26 Mart 2020	22 Ocak 2009 tarihli ve 5834 sayılı Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi ve Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanun'a geçici madde eklenmiştir. Buna göre, anapara ve/veya taksit ödeme tarihi 24 Mart 2020 tarihinden önce olup; kullandığı nakdî ve gayri nakdî kredilerinin anapara, faiz ve/veya ferilerine ilişkin ödemelerini aksatan gerçek ve tüzel kişilerin, gerçek kişi ve kredi müşterilerinin karşılıksız çıkan çek, protesto edilmiş senet, kredi kartı ve diğer kredi borçlarına ilişkin Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi nezdinde tutulan kayıtlar, söz konusu borçların ödenmesi geciken kısmının 31 Aralık 2020 tarihine kadar tamamının ödenmesi veya yeniden yapılandırılması halinde, bu kişilerle yapılan finansal işlemlerde kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar tarafından dikkate alınmayacaktır. Kredi kuruluşları ve finansal kuruluşların bu kapsamda mevcut kredileri yeniden yapılandırması veya yeni kredi kullandırması, bu kuruluşlara hukuki ve cezai sorumluluk doğurmayacaktır.
28 Mart 2020	TCMB tarafından, TL cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,25; aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 1,55; YP cinsinden kredi kartı işlemlerinde uygulanacak aylık azami akdi faiz oranı yüzde 1,00; aylık azami gecikme faiz oranı yüzde 1,30 olarak belirlenmiştir.
30 Mart 2020	BDDK'nın 8975 sayılı Kurul Kararı ile bireysel kredi kartlarında asgari ödeme tutarı dönem borcunun yüzde 30'undan yüzde 20'sine indirilmiştir. Aynı karar ile bankalara 31 Aralık 2020 tarihine kadar, kart borçlarını öteledikleri süre boyunca kart hamillerinden asgari tutar da dâhil olmak üzere alacaklarını talep etmeyerek ödemesiz dönemler tanımlayabilmelerine imkân tanınmıştır.
22 Mayıs 2020	BDDK'nın 21 Mayıs 2020 tarihli ve 9033 sayılı Kurul Kararı ile finansal piyasaların istikrarlı işleyişine ve kredi sisteminin etkin çalışmasına katkı sağlamak amacıyla gerçek ve tüzel kişilerin günlük 100 gr ve üzerinde altın alım işlemlerinde, altının ilgilinin hesabına aktarılmasının ve/veya kullanıma açılmasının bir iş günü valörlü olarak gerçekleştirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir.
Kredi Kullanımına ve Borç Ödemelerine Dönük Düzenlemeler	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
19 Mart 2020	BDDK'nın 8949 sayılı Kurul Kararı ile 500 bin TL'nin altındaki konutlarda asgari peşinat oranı indirilerek kredi değer oranı (KDO) yüzde 80'den yüzde 90'a çıkarılmıştır. Söz konusu düzenleme ile koronavirüsün sektör üzerindeki olumsuz etkisinin sınırlı kalması hedeflenmektedir.
19 Mart 2020	TBB, koronavirüs salgınının olumsuz ekonomik etkilerini sınırlamak amacıyla kaynak imkânları ve kredi limiti dikkate alınarak, kurumsal firmaların, KOBİ'lerin ve bireysel kesimin kredi taleplerinin hızlıca değerlendirilmesi ve karşılanmasını; krediye erişim imkânlarının ve kredi koşullarının iyileştirilmesini; kredi kanallarının açık tutulmasını; vade, ödeme, taksit ödeme ve teminat koşullarında esneklik sağlanmasını; yapılandırma taleplerinin kısa sürede sonuçlandırılmasını tavsiye etmiş, Salgından olumsuz etkilendiği tespit edilen müşterilerin ekonomik faaliyetlerinden değil, koronavirüs salgınından etkilendikleri şeklinde Risk Merkezine bildirilmesinin, bu müşteriler hakkında daha sağlıklı değerlendirme yapılması açısından faydalı olacağı belirtilmiştir.
24 Mart 2020	Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, koronavirüs etkisiyle Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında temerrüde düşen firmaların kredi siciline "mücbir sebep" notu düşülmesinin mümkün hale getirileceği açıklanmıştır. 24 Mart 2020 tarih ve 31078 sayılı (Mükerrer) Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ne göre salgın gerekçesiyle Tebliğ'de kapsama alınan mükelleflerin 1 Nisan 2020 ile 30 Haziran 2020 tarihleri arasında mücbir sebep halinde olduğunun kabul edilmesi uygun bulunmuştur.

25 Mart 2020	Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi tedbirleri kapsamında kamu bankaları aracılığıyla, 2020 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla kayıtlı çalışan sayılarının korunması koşuluyla Hazine destekli KGF kefaletli "İş'e Devam Destek Kredisi" verileceği duyurulmuştur.
30 Mart 2020	TBB, kamuoyu açıklaması ile koronavirüs salgının ekonomiye olası olumsuz etkilerini sınırlama amacıyla KGF kefaletli, banka müşterilerinin ticari itibarlarının korunmasına katkı sağlanmasının amaçlandığı "Çek Ödeme Destek Kredisi" ile kurumsal ve ticari müşterilerinin işletme sermayesi ihtiyaçlarının karşılanmasının hedeflendiği "Ekonomik İstikrar Kalkanı Kredi Desteğine" ilişkin detayları 27 Mart 2020 tarihinde paylaşmıştır.
30 Mart 2020	Kamu bankaları aracılığıyla hanehalkı geliri aylık 5 bin TL ve altında olan müşterileri finansal açıdan desteklemek için orta ve düşük gelir grubunda yer alan kesimlerin gıda harcamaları, kira, elektrik, su ve doğalgaz faturaları gibi ödemelerinin karşılanabilmesine yönelik "Temel İhtiyaç Desteği" kredi paketi hayata geçirilmiştir.
30 Mart 2020	30 Mart 2020 tarih ve 31084 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında KGF limiti 25 milyar TL'den 50 milyar TL'ye çıkartılmış olup, kredilerde öncelik gelişmelerden olumsuz etkilendiği için likidite ihtiyacı oluşan ve teminat açığı bulunan firmalar ile KOBİ'lere verilmiştir.
1 Nisan 2020	25 Mart 2020 tarihli ve 31079 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında, salgından etkilendiğini beyan eden esnaf ve sanatkârların kredi borçları Nisan, Mayıs ve Haziran aylarına ait anapara ve faiz ödemeleri 3 ay süreyle ve faizsiz olarak ertelenmiştir.
6 Nisan 2020	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), KOSGEB destekli kredilerin geri ödemelerini 3 ay ertelemiştir. Erteleme kaynaklı maliyetleri KOSGEB üstlenmiştir.
27 Nisan 2020	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), "TOBB Nefes Kredisi" isimli KOBİ finansman projesini tekrar başlatmıştır. Söz konusu proje kredileri cirosu 25 milyon TL'nin altındaki işletmelere yönelik olup, kredilerin yüzde 80'i Hazine destekli KGF kefaleti kapsamındadır.
22 Mayıs 2020	T.C. Ticaret Bakanlığı, koronavirüs salgınının ihracatçılara yönelik olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla sipariş iptalleri ve talep düşüşü nedeniyle ürünlerini satamayıp stokları artan ihracatçılara kolaylık sağlayacak "Stok Finansman Destek Paket"ini duyurmuştur. Söz konusu paket kapsamındaki krediler KGF teminatıyla TCMB kaynağından TL olarak kullanılacaktır.

Kredi ve Alacakların Sınıflandırılması ve Yasal Rasyo Sınırlamaları

Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
17 Mart 2020	BDDK'nın 8948 sayılı Kurul Kararıyla, hâlihazırda bankaların donuk alacaklarına ilişkin 90 gün olan asgari gecikme süresi 31 Aralık 2020 tarihine kadar geçerli olmak üzere 180 güne çıkarılmıştır. Dolayısıyla gecikme süresi 180 güne kadar olan kredilerin Birinci ve İkinci Grupta izlenmesi söz konusu olacaktır. Ayrıca, mevcut düzenlemede Üçüncü Grupta izlenen "yeniden yapılandırılarak canlı olarak sınıflandırılan ve bir yıllık izleme süresi içinde anapara ve/veya faiz ödemesi 30 günden fazla geciken veya bu izleme süresi içinde bir kez daha yeniden yapılandırmaya tabi tutulan" kredilerin söz konusu grupta izlenme zorunluluğu kaldırılmıştır.
19 Mart 2020	BDDK'nın 8950 sayılı Kurul Kararı ile 31 Aralık 2020 tarihine kadar, hâlihazırda tasfiye olunacak alacaklarına ilişkin 90 gün olan gecikme süresi finansal kiralama ve faktoring şirketleri için 180 güne, finansman şirketleri için ise 240 güne çıkarılmıştır.
23 Mart 2020	BDDK basın duyurusu kapsamında 31 Aralık 2020 tarihine kadar; i) SYR'yi desteklemek amacıyla: - SYR hesaplamasında, 23 Mart 2020 tarihli Gerçeğe Uygun Değeri Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Menkul Değerler Portföyündeki değer düşüşleri özkaynaklara yansıtılabilecektir. - Kredi riskine esas tutarın bir parçası olan parasal veya parasal olmayan (tarihi maliyet ile takip edilenler hariç olmak üzere) YP varlıklar ve ilişkili özel karşılıklar için 31 Aralık 2019 tarihli döviz alış kuru kullanılması imkânı getirilmiştir. ii) Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (YPNGP)/Özkaynak oranına ilişkin düzenleme ile: - YPNGP hesaplamasında 23 Mart 2020 tarihli YP menkul kıymetlerdeki değer düşüş karşılıkları dikkate alınmayabilecek, - Özkaynak hesaplamasında SYR hesaplamasındaki imkândan faydalanılabilecektir.
26 Mart 2020	BDDK'nın 8967 sayılı Kurul Kararıyla: - Likidite Karşılama Oranı (LKO) Hesaplamasına İlişkin Yönetmelik kapsamında konsolide olan veya olmayan toplam ve YP LKO'da 31 Aralık 2020 tarihine kadar sırasıyla yüzde 100 ve yüzde 80 asgari seviyeye uyulmayabilecektir. Dolayısıyla bankalara uyumsuzluğun nedenlerinin ve buna ilişkin alınması planlanan önlemlerin BDDK'ya bildirilmesi, uyumsuzluğun iki hafta içinde giderilmesi zorunluluğu gibi konularda geçici olarak muafiyet tanınmıştır. Diğer taraftan, kalkınma ve yatırım bankaları (KYB) hariç olmak üzere LKO raporlamalarına devam edilecektir.

	- Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında KYB'lere, bildirim cetvelleri gönderme zorunluluğu devam etmekle birlikte 31 Aralık 2020 tarihine kadar oran sınırlamaları konusunda muafiyet getirilmiştir.
27 Mart 2020	BDDK'nın 8970 sayılı Kurul Kararı ile 17 Mart 2020 tarihinden 31 Aralık 2020 tarihine kadar geçerli olmak üzere kredilerin ikinci Grupta izlenebilmesi için öngörülen asgari gecikme süresi 30 günden 90 güne çıkarılmıştır.
2 Nisan 2020	BDDK'nın 8976 sayılı Kurul Kararıyla, BDDK tarafından çıkarılan muhtelif düzenlemeler kapsamında bankaların, bağımsız denetim kuruluşlarının, derecelendirme kuruluşlarının, varlık yönetim şirketlerinin (VYŞ) ve finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin BDDK ve ilgili diğer mercilere olan raporlama, yayım veya bildirim yükümlülüklerini yerine getirme süresine 60 gün ilave edilmiştir. Ayrıca, Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelikte yukarıda verilen ek süreden farklı olarak, bankaların kredi tahsislerinde meydana gelebilecek olan aksaklıkların giderilebilmesini teminen, anılan Yönetmeliğin 11/A maddesinin (1) numaralı fıkrası hükmü kapsamında alınması gereken ancak kredi müşterilerinden temin edilemeyen belgelerin eksikliğine dair kayıtların tutulması ve eksik bilgi ve belgelerin kredi tahsisini müteakip 6 ay içinde tamamlanmasına ve 11/A maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca mevcut kredi müşterilerinden istenen bilgi ve belgelerden eksik olanların 2020 yıl sonuna kadar tamamlanmasına karar verilmiştir.
16 Nisan 2020	BDDK'nın 8999 sayılı Kurul Kararı ile bankaların T.C. Merkezi Yönetiminden olan ve YP cinsinden düzenlenen alacaklarına Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamında Standart Yaklaşım uyarınca kredi riskine esas tutar hesaplamasında yüzde 0 risk ağırlığı uygulanabilmesine karar verilmiştir.
1 Mayıs 2020	BDDK'nın 18 Nisan 2020 tarihli ve 9000 sayılı Kurul Kararı ile bankalara haftalık bazda aktif rasyosu hesaplanma yükümlülüğü getirilmiştir. Aktif rasyosu, krediler ve ağırlıklandırılmış TCMB swap ile menkul kıymetler toplamının TL mevduat ve ağırlıklandırılmış YP mevduat toplamına oranını ifade etmektedir. Söz konusu oranın her ay sonu itibarıyla o aya ilişkin aylık ortalamasının mevduat bankalarında yüzde 100'ün, katılım bankalarında ise yüzde 80'in altına düşmemesi gerekmektedir. Ek olarak, BDDK'nın 29 Nisan 2020 tarihli ve 9003 sayılı Kurul Kararıyla, rasyonun solo bazda hesaplanması düzenlenmiştir. KYB'ler ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bünyesindeki bankalara muafiyet getirilirken, 31 Mart 2020 tarihi itibarıyla bankalar mevduatı hariç olmak üzere mevduat toplamı 5 milyar TL'nin altında olan bankalara 31 Aralık 2020 tarihine kadar uyum süresi tanınmıştır. Ayrıca, rasyonun pay ve paydasına dahil olan ve olmayan kalemler hakkında detaylandırma yapılmıştır.
5 Mayıs 2020	BDDK'nın 9010 sayılı Kurul Kararı ile koronavirüs salgınının reel kesimin üretimi ve istihdamı üzerindeki olumsuz etkilerinden kaynaklanan finansman ihtiyaçlarının karşılanmasını desteklemek amacıyla bankalara günlük ve solo bazda yeni bir oran hesaplama yükümlülüğü getirilmiştir. Karar kapsamında bankaların yurt dışındaki yerleşik finansal kuruluşlara yapacakları TL plasmanlar, TL depo, TL repo ve TL krediler toplamının en son hesaplanan özkaynakların yüzde 0,5'i ile sınırlandırılmıştır. Sınırlamanın koronavirüs salgını ile ilgili olarak ortaya çıkan olağanüstü koşullar ortadan kalkıncaya kadar uygulanacağı belirtilmiştir.
Yurt Dışı Yerleşiklerle Yapılan Türev İşlem Düzenlemeleri	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
18 Aralık 2019	BDDK basın açıklamasıyla, bankaların yurt dışı yerleşiklerle vadede TL satımı içeren ve vadesine 7 gün veya daha kısa süre kalan döviz-TL para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlem tutarları toplamı, en son hesaplanan yasal özkaynaklarının yüzde 10'unu geçmeyeceği belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemede konsolidasyona tabi yurt dışındaki kredi kuruluşu ve finansal kuruluş niteliğine sahip ortaklıklarıyla gerçekleştirdiği işlemler hariç tutulmuştur.
8 Şubat 2020	BDDK'nın 8860 sayılı Kurul Kararı ile bankaların yurt dışı yerleşiklerle vadede TL alım içeren döviz-TL para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlem tutarları toplamının en son hesapladıkları yasal özkaynaklarına oranı yüzde 25'ten yüzde 10'a düşürülmüştür.
12 Nisan 2020	BDDK'nın 8989 sayılı Kurul Kararı ile koronavirüs salgını kaynaklı küresel piyasalardaki dengesizlikler ve risklerin artmış olması nedeniyle bankaların hem vadede TL alım içeren türev ürün işlemlerine hem de vadede TL satım içeren türev ürün işlemlerine ilişkin sınırlamalarda değişikliklere gidilmiştir. Vadede TL alım içeren sınırlama kapsamında söz konusu işlemlerin en son hesaplanan yasal özkaynaklara oranı yüzde 10'dan yüzde 1'e indirilmiş, toplam işlem tutarının hesaplanmasında kullanılan vadeye göre farklı ağırlık uygulamasına son verilmiştir. Diğer taraftan, vadede TL satım içeren türev araç işlem tutarının en son hesaplanan özkaynaklarına oranının vadesine 7 gün kalanlar için yüzde 1'i, 30 gün kalanlar için yüzde 2'yi ve vadesine 1 yıl kalanlar için yüzde 10'u geçmemesine karar verilmiştir. Ayrıca hem vadede TL alım hem de vadede TL satım işlemleri için vadeden önce bozma veya vade uzatılması Kurul'un yazılı onayına bağlanmıştır.

13 Nisan 2020	Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) koronavirüs salgını kaynaklı küresel piyasalardaki dengesizlikler ve risklerin artmış olması nedeniyle sermaye piyasası kurumlarının yurt dışı yerleşiklerle gerçekleştirilen döviz-TL türev işlem tutarlarına ilişkin sınırlamalar getirmiştir. Vadede TL alım içeren sınırlama kapsamında söz konusu işlemlerin en son sermaye yeterliliği tablolarına esas bir önceki aya ilişkin özsermaye tutarına oranı yüzde 1 olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan, vadede TL satım içeren türev araç işlem tutarının bir önceki aya ilişkin özsermaye tutarına oranının vadesine 7 gün kalanlar için yüzde 1'i, 30 gün kalanlar için yüzde 2'yi ve vadesine 1 yıl kalanlar için yüzde 10'u geçmemesine karar verilmiştir. Ayrıca hem vadede TL alım hem de vadede TL satım işlemleri için vadeden önce bozma veya vade uzatılması SPK yazılı onayına bağlanmıştır.
7 Mayıs 2020	BDDK'nın 9010 sayılı Kurul Kararı kapsamında tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek işlem ve uygulamaları önlenmesini ve kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını teminen TL yükümlülüğünü yerine getirme konusunda gecikmeye düşen yabancı bankalar ve söz konusu bankaların yurt dışında kurulu grup bankaları ile bir bacağı TL olan yeni bir döviz işlemi yapılamayacak, bu mahiyetteki vadesi gelen işlemleri yenilenmeyecektir.
Diğer Düzenlemeler	
Yürürlük Tarihi	Tedbir / Düzenleme
31 Aralık 2019	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'a istinaden çıkarılan 2018-32/48 sayılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Tebliği değiştirilerek ihracat bedellerinin 180 gün içinde yurda getirilmesi ve en az yüzde 80'inin TL'ye çevrilmesi kuralı değiştirilerek ihracat bedellerinin TL'ye çevrilme zorunluluğu kaldırılmıştır.
28 Şubat 2020	SPK, Borsa İstanbul A.Ş. (BİST) pay piyasalarında açığa satış işlemlerinin yasaklandığını duyurmuştur.
3 Mart 2020	32 Sayılı Karar kapsamında, T.C. Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan ve yurda giriş tarihinde 18 yaşını doldurmuş olan yolculara beraberlerinde bir takvim yılı içerisinde en fazla 5 kg ağırlığında kendilerine ait olan standart işlenmemiş altını yurda getirme serbestliği tanınmıştır.
13 Mart 2020	BİST'in 12 Mart 2020 tarih ve 2020/20 sayılı Kararı ile Yıldız Pazar ve Ana Pazarda fiyat marjları yüzde 10'a, devre kesici tetikleme oranı ise yüzde 5'e düşürülmüş, devre kesici sonrası emir toplama süresi de söz konusu pazarlarda 30 dakikaya yükseltilmiştir.
16 Mart 2020	BDDK basın açıklamasıyla, ihtiyatlı denetim yaklaşımı çerçevesinde bankalar tarafından rutin olarak hazırlanan iş sürekliliği planlarının tekrar incelenerek gerekli tüm tedbirlerin alındığı duyurulmuştur.
17 Mart 2020	BİST'in 2020/21 sayılı Kararı ile pay piyasasında sürekli işlem yöntemi ile işlem gören sıralarda 13 Mart 2020'den itibaren uygulanmakta olan yüzde 5 olarak uygulanan aşağı ve yukarı yönlü devre kesici tetikleme oranındaki yukarı yönlü sınırlama ikinci bir duyuruya kadar kalkmıştır.
19 Mart 2020	Koronavirüs salgını nedeniyle alınan tedbirler kapsamında SPK, kredili işlemlerde özkaynak koruma oranının asgari yüzde 35 olması ve teminat oranının bu oranın altına düşmesi halinde yüzde 50'ye tamamlanmasını düzenleyen hükmün, karar tarihinden itibaren ikinci bir duyuru yapıncaya kadar yüzde 35'e tamamlanacak şekilde uygulanmasına ve Seri:V, No:65 sayılı Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ'in 35'nci maddesinin uygulanmamasına karar vermiştir. Aynı kararla, portföy yönetimi şirketlerinin, aracı kurumların, yatırım fonlarının (gayrimenkul, girişim sermayesi ve borsa yatırım fonları dahil), emeklilik yatırım fonlarının, sermaye piyasası araçları bir borsada ve/veya teşkilatlanmış diğer pazar yerlerinde işlem gören veya görmemekle birlikte sermaye piyasası mevzuatına tabi işletmelerin ilan veya bildirim süreleri uzatılmıştır.
14 Nisan 2020	TBB, Mali Eylem Görev Gücünün tavsiyesi kapsamında sadece gerçek kişi müşterilerin 1 milyon TL ve muadili döviz ve üzerindeki yurt dışına para transferlerinin Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına yapılan düzenli bildirimlerinin bir gün öncesine çekildiğini bildirmiştir. Söz konusu duyuruda herhangi bir kısıtlama ve işlem durdurulması olmayacağı ayrıca açıklanmıştır.
7 Mayıs 2020	BDDK, finansal piyasalarda manipülasyon ve yanıltıcı işlem ve uygulamaların belirlenmesine yönelik 7 Mayıs 2020 tarihli ve 31120 sayılı Resmî Gazete'de "Finansal Piyasalarda Manipülasyon ve Yanıltıcı İşlemler Hakkında Yönetmelik"i yayımlamıştır.
11 Mayıs 2020	TVF, Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Vakıflar Bankası'nın sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve yeterliliklerinin desteklenmesi amacıyla çekirdek sermayelerinin toplam 21 milyar TL artırılması için gerekli çalışmaları başlattığını duyurmuştur.
24 Mayıs 2020	31136 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında Finansman bonolarında gerçek kişiler için stopaj oranı yüzde 10'dan yüzde 15'e çıkarılmıştır.
24 Mayıs 2020	31136 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı kapsamında Kambiyo işlemlerindeki Banka Sigorta ve Muamele Vergisi (BSMV) oranı binde 2'den yüzde 1'e artırılmıştır. Bankalarla yetkili müesseselerin kendi aralarında veya birbirlerine yaptıkları kambiyo satışları, Hazine ve Maliye Bakanlığına yapılan kambiyo satışları, döviz kredisinin ödenmesine yönelik banka tarafından kredi borçlusuna yapılan kambiyo satışları, sanayi sicil belgesini haiz işletmelere yapılan kambiyo satışları ve ihracatçı birliklerine üye olan ihracatçılara yapılan kambiyo satışlarında ise BSMV'nin 0 olarak uygulanması kararlaştırılmıştır.